

MONITORINGSVERSLAG 2024

MONTFERLAND ENERGIENEUTRAAL

Inhoudsopgave

Een uitvoeringskader met projectagenda's	3
THEMA 1: Duurzaam Wonen (huishoudens)	4
THEMA 2: Duurzame Gebouwen (niet-huishoudens)	11
THEMA 3: Duurzame Opwek	15
THEMA 4: Duurzame Bewustwording, Communicatie & Monitoring	20

Een uitvoeringskader met projectagenda's

Inleiding

Als regio en gemeente streven we er naar om uiterlijk in 2050 energieneutraal te zijn. Dit hebben we afgesproken in het herijkte **Akkoord van Groenlo** (2023). Op basis van die doelstelling is er regionaal en per gemeente gewerkt aan het opstellen van een uitvoeringsdocument. Hoe we als regio uiterlijk in 2050 energieneutraal willen worden is vastgelegd in het **Regionaal Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek** (2023). In Montferland is dat regionale programma vertaald naar ons eigen **Uitvoeringskader Montferland Energieneutraal 2024-2027**. In dat Uitvoeringskader staat hoe we de komende jaren als gemeente met de energietransitie aan de slag gaan.

Uitvoeringskader: focus per thema en werken met jaarlijkse projectagenda's

Het uitvoeringskader Montferland Energieneutraal 2024-2027 bestaat uit 4 thema's: **Duurzaam Wonen, Duurzame Gebouwen, Duurzame Opwek en Duurzame Bewustwording, Communicatie & Monitoring**. Per thema zijn in het uitvoeringskader concrete doelen gesteld om in een periode van 4 jaar naartoe te werken. Op basis daarvan stellen we jaarlijks een **projectagenda** op waarin we de projecten van dat jaar vastleggen. We monitoren de voortgang van de projecten jaarlijks en rapporteren daarover aan de gemeenteraad. Daarnaast vindt er regionaal monitoring plaats op waar we staan met het bereiken van onze hoofddoelstelling "energieneutraal uiterlijk in 2050" en monitoren we de voortgang van de Regionale Energiestrategie.

Door te werken met een meerjarig uitvoeringskader op hoofdlijnen en een jaarlijkse, concrete projectagenda wordt enerzijds duidelijk waar we de komende jaren mee aan de slag gaan, maar behouden we anderzijds de flexibiliteit om in te springen op nieuwe ontwikkelingen. De energietransitie is tenslotte continu in beweging.

Monitoringsverslag 2024

De projectagenda 2024 bestond in totaal uit 22 projecten verdeeld over de 4 thema's. In dit monitoringsverslag worden de behaalde projectresultaten in 2024 weergegeven.

De projecten waren divers en 2024 kenmerkte zich als een jaar dat ook veel flexibiliteit vroeg om op nieuwe ontwikkelingen in te springen. Denk bijvoorbeeld aan het vraagstuk rondom natuurinclusief isoleren en opstellen van een Soorten Management Plan en aan de netcongestieproblematiek. Ook gaat het veelal om projecten van "de lange adem" waarbij er in 2024 veel voorbereidend werk is verzet, maar de resultaten m.b.t. de gestelde doelstellingen nog even op zich laten wachten. Bijvoorbeeld bij het nieuwe windinitiatief en in de wijken Didam-Noord en 's-Heerenberg-Oost, waar we bezig zijn met de warmtetransitie. Andere projecten leverden juist wel al mooie resultaten op, zoals de energiearmoede-aanpak (o.a. Bespaarhulp aan Huis), dienstverlening vanuit het Energieloket (o.a. Loket op Locatie) en de 1e editie van het regionale Ideeënnest. Tot slot kunnen we stellen dat er veel werk wordt verzet binnen de fijne regionale samenwerking die we in de Achterhoek hebben. Doordat elke gemeente een bijdrage levert aan één van de werkgroepen (maar niet aan allemaal) verdelen we het werk met elkaar en profiteren we allen van de samenwerking.

THEMA 1: Duurzaam Wonen (huishoudens)

- ❖ *We streven er naar dat 60% van de woningen een energielabel van B of hoger heeft in 2026.*
- ❖ *We streven er naar dat Didam-Noord en 's-Heerenberg-Oost/Lengel in 2035 aardgasvrij zijn.*

Beleid

	Resultaat 2024
Transitievisie Warmte (2021)	Actueel, maar wordt in 2025-2026 geüpdatet tot Programma Warmte&Koude. Voorbereidingen hiervoor zijn in 2024 al opgestart via de regionale werkgroep warmte.
Energiearmoede-aanpak (2022)	Actueel t/m 2025. Updaten voor 2026-2027 met oog op verlenging van beschikbare Rijksmiddelen t/m 2027.

Regionale samenwerking

	Resultaat 2024
Werkgroep energiearmoede	In 2024 lag de focus op het uitwisselen van ervaringen tussen de Achterhoekse gemeenten rondom het thema energiearmoede en daarbij ook de samenwerking met Energieloket als uitvoerende partner. De producten/diensten die gemeenten aanbieden komen veelal overeen, maar in de uitvoering zijn er soms kleine verschillen. Het algemene beeld is dat de aanpak succesvol is en alle gemeenten hier ook in 2025 mee doorgaan. Wel zien we na 2 jaar het aantal deelnemers/aanvragen langzaam teruglopen. Met het oog op de verlenging van de Rijksmiddelen (t/m 2027) is de werkgroep samen met het Energieloket aan het verkennen hoe we het bereik weer kunnen vergroten.
Werkgroep Nationaal Isolatieprogramma (Lokale Aanpak Isolatie)	In de Achterhoek hebben we het Nationaal Isolatieprogramma (onderdeel Lokale Aanpak Isolatie) vertaald naar de Isolatie Subsidie Achterhoek. Deze is sinds 2024 beschikbaar, zowel voor doe-het-zelf maatregelen ("Klussen zonder Kosten") als voor uitbesteding van het uitvoeren van isolatiemaatregelen ("Geld voor Gemak"). Het Energieloket handelt deze aanvragen voor ons af. De regionale werkgroep en het Energieloket monitoren de voortgang, sturen bij en zijn bezig met het opzetten van een nieuwe regeling voor maatwerk. Het Nationaal Isolatieprogramma loopt nog door tot ten minste eind 2027.
Werkgroep natuur-inclusief isoleren	Er is een regionale werkgroep actief die is gaan kijken hoe gemeenten invulling kunnen geven aan soortenbescherming bij isolatie. Dit n.a.v. de uitspraak van de Raad van State m.b.t. natuurinclusief isoleren. Voordat iedere gemeente een Soorten Management Plan heeft, zal gewerkt gaan worden met de methode Natuurvriendelijk isoleren.
Werkgroep Energieloket Achterhoek	Werkgroep die bijstuurt en reflecteert op alle (basis)activiteiten die onder zijn of worden gebracht bij het Energieloket en afstemming over de financiering daarvan (via DAEB-constructie; Dienst van Algemeen Economisch Belang).
Werkgroep warmte	De focus van de werkgroep warmte in 2024 was het organiseren van meer structuur, samenwerking en slagkracht in de warmtetransitie. Hiervoor heeft de regio middelen aangevraagd en verkregen vanuit het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). Daarmee zijn we een regiocoördinator warmtetransitie gaan werven, die begin 2025 gaat starten.

	Daarnaast is er t.b.v. de gemeentelijke warmteprogramma's die er in 2026 moeten liggen een opdracht voor een regionale bronnenstrategie uitgezet en een adviesbureau uitgekozen om dit onderzoek voor de Achterhoek te doen. Ook organiseren zij lokale ondersteuning bij de implementatie van de regionale bronnenstrategie in de lokale warmteprogramma's. Dit loopt allemaal door in 2025 en is belangrijke input voor ons gemeentelijke programma Warmte & Koude. Daarnaast faciliteert de werkgroep een continue uitwisseling van kennis en ervaring op het gebied van de warmtetransitie (ook vanuit het Expertteam Warmte en het NPLW). Zo is er o.a. in december 2024 een masterclass biogas georganiseerd voor het bestuurlijk afstemmingsoverleg (BAO, zie ook thema 4 Regionale Samenwerking).
--	---

Projecten

1A: Energiebesparing huishoudens

Resultaat 2024		
1	Doelgroepenaanpak uitrollen vanuit Nationaal Isolatieprogramma¹ (Lokale Aanpak Isolatie)	Het Nationaal Isolatieprogramma heeft als doel om 2,5 miljoen woningen uiterlijk in 2030 te isoleren. In de Achterhoek hebben we het Nationaal Isolatieprogramma (onderdeel Lokale Aanpak Isolatie) uitgewerkt naar de Isolatie Subsidie Achterhoek. Woningeigenaren met slecht geïsoleerde woningen (energielabel D of lager) komen hiervoor in aanmerking. Vanaf februari 2024 is de regeling gestart met het onderdeel Doe-het-zelf ("Klussen zonder Kosten") en vanaf september 2024 ook met het laten uitvoeren van isolatiemaatregelen ("Geld voor Gemak"): Isolatie Subsidie Achterhoek - Energieloket Achterhoek Er is samen met het Energieloket een informatiebijeenkomst over de regeling georganiseerd in Didam (opkomst van circa 40 personen) en in februari 2025 volgt er nog één in 's-Heerenberg. In totaal zijn er in Montferland in 2024 al 48 subsidies verleend. Komend jaar verwachten we hier een groei in te zien, aangezien 2024 vooral ook opstart was.
2	Energiearmoede-aanpak uitvoeren	De Montferlandse aanpak energiearmoede is gebaseerd op 8 pijlers die we sinds 2022 uitvoeren met verschillende projecten. In 2024 waren dat: - Bespaarhulp aan Huis (energiemaatjes) i.c.m. duurzame witgoedregeling Energiecoaching i.c.m. vouchers voor energiebesparende maatregelen en duurzaam witgoed, waarmee huishoudens met een laag besteedbaar inkomen worden ondersteund bij het verlagen van het energieverbruik en de energierekening. In 2024 bereikten 131 deelnemers door deelname een gemiddelde besparing van €183 per jaar.

¹ NIP = Nationaal Isolatieprogramma. Het doel van het Nationaal Isolatieprogramma is om landelijk 2,5 miljoen woningen te isoleren in de periode tot en met 2030, met de nadruk op de 1,5 miljoen slecht geïsoleerde woningen (label E, F en G) waarbij één of meerdere stappen worden gezet richting de standaard voor woningisolatie.

		- Subsidieregeling Bespaar met Elkaar Een regeling die speciaal is opgetuigd voor woningeigenaren met een laag inkomen. Hiermee kunnen zij hun woning verduurzamen door het nemen van energiebesparende maatregelen. Sinds de regeling in 2023 is gestart, zijn er 35 subsidies verstrekt. In totaal gaat het om een subsidiebedrag van €73.421,-. Dit komt neer op een subsidiebedrag van ±€2.100,- per aanvrager. - Pilot FIXteam (klussendienst) In 2024 hebben we samen met de gemeenten Oost Gelre en Oude IJsselstreek de mogelijkheden verkend voor het oprichten van een regionale FIX-brigade. Zo'n FIX-brigade helpt mensen bij het installeren van de wat complexere energie-bespaarmaatregelen, waar vaak gereedschap voor nodig is. De conclusie voor Montferland was dat er twijfel bestond over de animo hiervoor, mede gezien de woningcorporatie soortgelijke klussen al oppakt. Ook is er overlap met de rol van de energiecoaches Bespaarhulp aan Huis. Daarom is er voor gekozen om niet deel te nemen aan de regionale pilot en de uitkomsten hiervan af te wachten. In 2025 gaan we wel verkennen of we via een andere constructie een eigen pilot kunnen vormgeven. - Pilot integrale samenwerking m.b.t. energiearmoede (met Welcom en Plavei) Eind 2024 waren we nog in gesprek met Welcom en Plavei over een mogelijke samenwerking op het thema energiearmoede. Hierover is nog geen besluit genomen.
3	Wijkaanpakken energiebesparing (project Kleine Kernen)	Met de wijkaanpak stimuleren we inwoners per wijk om (samen) met energiebesparing aan de slag te gaan, waarbij het Energieloket ze ondersteunt. Centraal staat het ontzorgen van inwoners bij het verduurzamen van hun woning; wat hebben zij nodig om aan de slag te gaan? We hebben er voor gekozen om dit project vooral in de kleine kernen te lanceren. In totaal gaan we t/m Q1 2026 op 6 plekken aan de slag, namelijk: Zeddam, Beek, Stokkum, Azewijn, De Ziep-Didam (opvolgactie) en 's-Heerenberg-Oost (opvolgactie). In 2024 zijn we in Zeddam gestart. Uit de behoefte-enquête en het gesprek met enkele betrokken bewoners/stakeholders kwam een warmtefoto-actie naar voren als een mooie eerste energie-bespaaractiviteit voor de wijk. De warmtefoto-actie wordt in Q1 2025 georganiseerd. Het aantal aanmeldingen hiervoor liep in januari 2025 op tot maar liefst 114. Verder zijn we in 2024 gestart met de voorbereidingen voor De Ziep-Didam en 's-Heerenberg-Oost, o.a. door contacten te leggen in de wijk (bijvoorbeeld met wijkplatform De Ziep).
4	Energieloket Achterhoek	Hieronder valt de afname van basis-loketdiensten, zoals bezoek energiecoach, telefonisch informatiesprek, adviseur aan huis, website/portaal en sinds 2024 ook het Loket op Locatie in 's-Heerenberg (mrt-jul '24) en Didam (sept-dec '24). Bij het Loket op Locatie kunnen inwoners van de gemeente Montferland terecht met vragen over energie besparen en het verduurzamen van hun woning. Tweewekelijks was er een inloop op de woensdagmiddag van 14.00 tot 16.00 uur.

Daarnaast voert het Energieloket ook diverse subsidieregelingen en leningen voor de gemeente uit. We zien dat onze inwoners het Energieloket steeds beter weten te vinden en dat de dienstverlening zeer wordt gewaardeerd. Vooral het Loket op Locatie was een succes en zal in 2025 dan ook worden voortgezet.

Statistieken Energieloket 2024 (*resultaten t/m Q3)

- 625 telefoontjes ontvangen*
- 39x telefonisch consult financiële regelingen*
- 8x telefonisch consult energie *
- 12.177 website-weergaven*
- 11 bezoeken van energicoach*
- 17 bezoeken aan huis*
- 44 aanvragen Toekomstbestendig Wonen Lening (gemiddeld €25.404,- per aanvraag)*
- 15x Loket op Locatie, met in totaal 56 bezoekers (gemiddeld 4 bezoekers per keer)

1B: Aardgasvrije woningen

Resultaat 2024		
5	Warmtenet Bloemenbuurt Didam	In de Bloemenbuurt is reeds een warmtenet gerealiseerd met 222 aansluitingen van woningen van de woningcorporatie. In 2024 is gekeken of er op dezelfde warmte-unit ook nog enkele particuliere inwoners wilden aansluiten. Dat blijkt ingewikkeld. Er is in het voorjaar een onderzoek uitgevoerd om te achterhalen waar de drempels voor de particulieren zitten. Dit blijkt vooral voort te komen uit onzekerheid en het gevoel van “de eerste zijn”. De conclusie was dan ook dat het aansluiten van particulieren momenteel lastig is. Met de provincie zijn vervolgens gesprekken gevoerd over het verder inzetten van de Gelderse proeftuinsubsidie. Hiervoor wordt in 2025 een plan van aanpak opgesteld. Op 1 juni 2024 is wel gevierd dat de wijkvernieuwing van de Bloemenbuurt afgerond is. Daarnaast is er gestart met onderzoek naar mogelijke uitbreiding van het warmtenet naar de Molenwijk. Ook merken we veel belangstelling van o.a. gemeenten en corporaties uit de rest van het land in het warmtenet Bloemenbuurt. We hebben in 2024 weer vele bezoekers welkom geheten en geïnspireerd.
6	Wijk-warmteplan Didam-Noord	In de Transitievisie Warmte (2021) is Didam-Noord aangewezen als een startwijk om onderzoek te doen naar een collectieve aardgasvrije warmteoplossing. In de Bloemenbuurt ligt al een warmtenet. In 2024 is een onderzoeksvraag uitgezet en vervolgens een onderzoek gestart naar de hele wijk Didam-Noord. In dit onderzoek wordt er gekeken naar een logische indeling van de wijk gebaseerd op warmtevraag en -dichtheid en gebouwtype en daarbij behorende mogelijke alternatieven voor aardgas. Dit kunnen collectieve en individuele oplossingen zijn. Dit onderzoek richt zich met name op de technische haalbaarheid van de warmtetransitie in de wijk. Er loopt parallel ook een sociaal spoor dat gericht is op draagvlak creëren onder inwoners van de wijk. Samen met Plavei, Coöperatie Duurzaam Didam, Firan en een ingehuurd gedragswetenschapper is er onderzoek gedaan naar sociale kenmerken en beweegredenen in deze wijk. Vervolgens is er een aanzet voor een plan van aanpak gemaakt. Dit loopt door in 2025. Ook is in Q4 2024 besloten een procesbegeleider in te huren die het proces richting een gedragen wijkuitvoeringsplan gaat begeleiden voor zowel Didam-Noord als voor 's Heerenberg-Oost. Deze opdracht is in december 2024 uitgezet.
7	Uitvoeren wijk-warmteplan 's-Heerenberg-Oost	Naast Didam-Noord is ook 's-Heerenberg-Oost aangewezen als startwijk binnen de Transitievisie Warmte (2021). Hiervoor is in december 2023 het wijk-warmteplan vastgesteld. In 2024 zijn we gestart met de uitvoering daarvan: • Aanwezigheid in de wijk bij inloopspreekuur in de Bongerd. Om bewoners meer bewust te maken en te stimuleren om aan de slag te gaan met verduurzaming is er als proef een aantal keer een thema-sprekuren Duurzaamheid (energie/klimaat/groen) georganiseerd in De Bongerd. Helaas werd deze nauwelijks bezocht. De Tegelpact die vanuit daar werd georganiseerd, was wel goed bezocht. Bewoners

konden hun tegels op locatie inleveren voor planten om daarmee hun tuin te vergroenen. In 2025 gaan we op zoek naar andere manieren om bewoners te bereiken met o.a. het thema 'energie'. We gaan opnieuw in gesprek met enkele actieve, enthousiaste bewoners die de wijk goed kennen over o.a. het opstarten van een energie-bespaaractie voor de wijk.

- **Verdiepend onderzoek verkenninggebied collectieve oplossing.**

Uit het wijk-warmteplan is gebleken dat een deel van de wijk kansrijk is voor een collectieve warmteoplossing. Daar zijn meerdere varianten in te bedenken. Daarom is er een vervolgonderzoek gestart om te bekijken welke collectieve oplossing technisch-economisch het meest haalbaar is. Hiervoor wordt een leidingenplan opgesteld en een daarbij behorende businesscase. Dit deel van het onderzoek wordt naar verwachting in Q1 2025 opgeleverd. Op basis van de resultaten zal er vervolgens een keuze moeten worden gemaakt of we wel/niet door gaan naar de volgende fase, namelijk toewerken naar een samenwerkingsovereenkomst.

- **Inhuren procesbegeleider: zie project 6. Wijk-warmteplan Didam-Noord.**

- **Opstellen actieplan all-electric (uitgesteld i.v.m. netcongestie).**

THEMA 2: Duurzame Gebouwen (niet-huishoudens)

- ❖ In 2026 is het energieverbruik van de commerciële dienstverleningssector afgenomen naar 200 TJ.
- ❖ Uiterlijk in 2025 is het percentage kantoren met energielabel C of beter toegenomen naar 100%.
- ❖ In 2026 is het aandeel grootschalig zon op dak toegenomen naar 18 GWh.
- ❖ In 2026 is het energieverbruik van de publieke dienstverleningssector afgenomen naar 70 TJ.

Beleid

	Resultaat 2024
Opstellen visie Revitalisering Bedrijventerreinen	In 2024 is gestart met het opstellen van een plan van aanpak om te komen tot een visie voor de revitalisering van de bestaande bedrijventerreinen. Daarbij gaan we integraal kijken naar verschillende thema's zoals o.a. intensivering, duurzame inrichting en energievoorziening. Hiervoor is een beoogd projectteam met ambtelijk collega's vanuit verschillende disciplines samengesteld. De planning is om in Q1 2025 het plan van aanpak vast te laten stellen en hier mee aan de slag te gaan.

Regionale samenwerking

	Resultaat 2024
Werkgroep bedrijven	Vanuit de Achterhoekse gemeenten is besloten om vooralsnog te stoppen met cofinanciering van het Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek (DOA). Montferland was hier tot nu toe nog niet bij aangesloten. Nu ervoor is gekozen om als gemeente aan te sluiten bij de regio Achterhoek is dat wel iets om te overwegen. Daarom volgden we de ontwikkelingen rondom DOA al op de voet. Zelf geeft DOA aan niet verder te kunnen zonder cofinanciering vanuit de gemeenten. Met de werkgroep bedrijven wordt in Q1 2025 besproken op welke manier samengewerkt kan worden met het DOA. Regionaal wordt namelijk wel de meerwaarde gezien in de potentiële "één-loket-functie" waar Achterhoekse ondernemers bij terecht kunnen. De werkgroep gaat samen met het DOA een nieuw plan van aanpak opstellen dat aan de Achterhoekse wethouders Duurzaamheid wordt voorgelegd (zie ook Thema 4, regionale samenwerking).

Projecten

2A: Duurzame bedrijven (commercieel)

Resultaat 2024	
8	Programma Zonnige Bedrijven Achterhoek Met het programma Zonnige Bedrijven Achterhoek hebben we bedrijven de afgelopen jaren een gratis quickscan, financieel advies en hulp bij het aanvragen van subsidie voor een zonnedak aan kunnen bieden. In 2023-2024 hebben 13 bedrijven zich voor het programma aangemeld. Het programma heeft sinds 2018 succesvol gedraaid. De afgelopen 2 jaar liep de animo bij bedrijven steeds meer terug. Redenen hiervoor zijn o.a. de netcongestie (m.n. op grootverbruik ofwel bij de grotere bedrijven cq. daken) en het feit dat het meeste “laaghangend fruit” al wel geplukt is. In 2024 is er wel nog een bijeenkomst geweest genaamd <i>Energie verdienen op het erf</i>. Het programma werd verzorgd door stichting Biomassa in samenwerking met LTO, ForFarmers, Petawatts, Agem Energie Experts en de Innovatie Coöperatie. Voor meer informatie, zie: Achterhoekse boeren krijgen informatie over energie: 'Slimmer schakelen achter de meter kan al snel uit'. De Montferlandse bijeenkomst trok enkele geïnteresseerde agrariërs, niet alleen uit Montferland zelf. Helaas is er door de aanwezige agrariërs nog geen vervolg gegeven aan dit initiatief. De organisatie bemerkte dat de agrariërs het allemaal even moeten laten bezinken en dat er nog veel onzekerheid is in de markt. Voor het programma Zonnige Bedrijven is regionaal besloten om het programma niet meer te verlengen na 2024. Binnen de Regionale Energiestrategie gaat de werkgroep Elektriciteit verder nadenken over een actieplan zon-op-dak (zie Thema 3, regionale samenwerking).

2B: Duurzaam vastgoed (publiek)

Resultaat 2024	
9	Stimuleringsregeling non-profit Sinds de regeling bestaat is er slechts een enkele aanvraag geweest. Daarom is in 2024 is besloten om als gemeente de afsluitkosten á €1.500 per aanvraag van de stimuleringsregeling non-profit te gaan vergoeden. Middels een brief (zie ook project 11) is de doelgroep daarvan inmiddels op de hoogte gesteld. In 2025 gaan we de regeling en “kortingsactie” meermaals actief promoten.

10	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed	In 2024 stonden een aantal verduurzamingsmaatregelen gepland om uit te voeren voor het gemeentelijk vastgoed: • Extra zonnepanelen op/rond het gemeentehuis; bijvoorbeeld met een zonne-carport. Dit is verschoven naar 2026 i.v.m. netcongestie. Er wordt nader onderzocht welke mogelijkheden hiervoor zijn. • Buitenzonwering en zonnepanelen op de gemeentewerf; de zonweringen zijn gerealiseerd en de extra zonnepanelen worden in Q1 2025 gelegd. • Zonnepanelen bij Jongerencentrum Finally; in voorbereiding, uitvoering staat gepland voor Q1 2025. • Verduurzaming aanbiedstation; de zonnepanelen worden naar verwachting in Q1 2025 geplaatst. Met de omschakeling naar LED verlichting wordt nog even gewacht, aangezien de verlichting nauwelijks wordt gebruikt.
11	Energiescanproject maatschappelijk vastgoed	Het aanbod voor een gratis energiescan voor maatschappelijk vastgoed (dorpshuizen, sportaccommodaties e.d.) is niet uitgevoerd. Reden hiervoor is dat er al vele regelingen, subsidies en tools voor de non-profit doelgroep bleken te zijn vanuit o.a. het Rijk en provincie. Hier is een overzicht van opgesteld dat per brief met de doelgroep is gedeeld om hen op die wijze verder te helpen. Er is bijvoorbeeld aan 1 dorpshuis expertise aangeboden van een technische duurzaamheidsadviseur van het Energieloket Achterhoek en er is gewezen op de één op één coaching en groepscoaching van Klimaatklaar Gelderland, een provinciaal ontzorgingsprogramma voor klein maatschappelijk vastgoed.
12	Programma duurzame scholen	Het Energieloket Achterhoek werkt samen met PABO-studenten van hogeschool Iselinge aan een duurzaam lesprogramma dat wordt aangeboden aan basisscholen in de regio (schooljaar 2024-2025). In 2024 is de inventarisatie van bestaand onderwijsmateriaal uitgevoerd en gestart met het ophalen van input van leerkrachten, leerlingen en ouders op de pilot-scholen. We starten met 1 pilotschool per gemeente. In Montferland heeft de Roncallischool in Zeddam hier al interesse voor getoond. In 2025 zal de lessenserie worden ontworpen en vervolgens worden uitgevoerd op de pilotscholen.

THEMA 3: Duurzame Opwek

- ❖ *In 2030 hebben we 93 GWh aan windenergie gerealiseerd. We streven er naar om in 2025 de vergunning te verlenen voor een nieuw windproject om die doelstelling tijdig te kunnen behalen.*
- ❖ *T/m 2026 staan we geen grootschalige zon-op-land projecten toe. We kiezen voor maatwerk bij kleinschalige zon-op-land projecten.*
- ❖ *In 2025 ligt er een integraal schetsontwerp voor een Smart Energy Hub in het zuidoosten van de gemeente. Op basis hiervan wordt besloten of het concept kansrijk is om verder te ontwikkelen.*

Beleid

	Resultaat 2024
Afwegingskader grootschalige opwek van energie met wind en zon (2020)	De in het afwegingskader gestelde voorwaarden rondom het gebiedsproces en de financiële participatie (zoals het organiseren van lokaal eigendom) zijn verder uitgewerkt en gespecificeerd in een addendum. Hierdoor weet een initiatiefnemer beter wat er wordt verwacht en kan de gemeente een nieuw windinitiatief hier ook goed op beoordelen bij de vergunningverleningsfase. Het addendum <i>Participatie en lokaal eigendom bij windparken</i> is op 17 oktober 2024 unaniem door de gemeenteraad vastgesteld.
Regionale Energiestrategie (RES) 2.0	Er zijn stappen gezet voor de RES 2.0, veelal voorbereid via de projectgroep en regiegroep RES (zie ook Regionale samenwerking). Met name het invullen van het niet-gealloceerde deel van het regionale bod 2030 blijkt een lastig punt om regionaal overeenstemming over te bereiken. Het is namelijk bekend dat dat deel met windenergie moet worden ingevuld, gezien de netcongestie. De uitkomsten van de provinciale planMER wind kan daar mede bij gaan helpen. Deze ligt per januari 2025 ter inzage. De planning is dat de RES 2.0 in Q4 2025 zal worden voorgelegd aan de Achterhoekse gemeenteraden.

Regionale samenwerking

	Resultaat 2024
Projectgroep RES	Werkorganisatie van de RES Achterhoek (o.a. programmamanager en -secretaris).
Regiegroep RES	Ambtelijk adviserend voorportaal voor bestuurlijk overleg RES (wethouders Duurzaamheid/RO).
Werkgroepen RES	De wens was om met 3 werkgroepen aan de slag te gaan met de RES 2.0, namelijk de werkgroepen Ruimte, Elektriciteit en Communicatie. Door diverse omstandigheden is het in 2024 niet gelukt om op die wijze te werken en kwam het meeste werk terecht bij de projectgroep en regiegroep. Denk hierbij aan deelname aan de trajecten rondom netcongestie/integraal programmeren (zie ook <i>projecten 14 en 15</i>), input leveren voor de provinciale planMER wind, optimaliseren van de Appcentive tool voor het invullen van het niet-gealloceerde deel van het RES-bod, enz. In 2024 is regionaal veel gesproken over het optimaliseren van de regionale samenwerking, met name tussen de werklijnen vanuit het Akkoord van Groenlo en de RES. Voor de RES 2.0 willen we gaan werken met een projectgroep, regiegroep, werkgroep Elektriciteit en werkgroep Communicatie.

	Momenteel is er een plan van aanpak in de maak voor de RES-werkgroep Elektriciteit. Deze zal uit 4 thema's bestaan, namelijk: aanpak lokaal eigendom, beleidskader grootschalige opslag, actieplan zon-op-dak en smart energy hub's.
Werkgroep AGE B.V.	In de regio hebben we als doel om zoveel mogelijk lokaal opgewekte duurzame energie te leveren aan de Achterhoekse gemeenten (via het zelfleveringsmodel). De werkgroep regelt contractering rondom inkoop, bereid bestuursvergaderingen van AGE/algemene vergadering van aandeelhouders voor en begeleidt duurzame projecten die onder worden gebracht in het zelfleveringsmodel. In 2024 waren er geen nieuwe projecten.
Werkgroep ontwikkelfonds EnergieSamen	Samenwerking van 5 gemeenten (Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre en Oude IJsselstreek) om aan te sluiten bij het landelijke ontwikkelfonds, waarmee we lokale coöperatieve projecten in de eerste fasen financieel kunnen ondersteunen. In 2024 is het fonds helaas nog niet operationeel geworden, aangezien er nog een aantal zaken duidelijk moeten worden vanuit het ministerie.

Projecten

3A: Windenergie

Resultaat 2024		
13	Windpark Azewijnsche Broek	In het aangewezen ontwikkelgebied voor windenergie is een nieuw windinitiatief te ontstaan. Het omgevingsproces moet formeel nog worden gestart, maar is wel al in voorbereiding. In 2024 is er gewerkt aan: • Meedenken en faciliteren van de nieuwe lokale energiecoöperatie Azum, o.a. door het beschikbaar stellen van een opstartsubsidie en het meedenken over een geschikte omwonendenbegeleider. Ook is er contact gezocht met de energiecoöperatie van Oude IJsselstreek. • Samenwerking met gemeente Oude IJsselstreek, aangezien er mogelijk 1 turbine op hun grondgebied komt. Er is zowel ambtelijk als bestuurlijk regelmatig overleg over het vormgeven van o.a. het omgevingsproces, besluitvormings- en bijpraatmomenten voor colleges en gemeenteraden, enz. • Grondonderhandeling m.b.t. gemeentelijke gronden in beoogd projectgebied; dit loopt door in 2025. • Met alle partijen in gesprek over o.a. het te nemen principebesluit, communicatie- en participatieplan en concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau. • Kansen verkennen voor afname van de stroom van de nieuwe windturbines (bv. lokale afname / energyhub)

3B: Zonne-energie

N.v.t.

3C: Netwerk, opslag en innovatie

Resultaat 2024		
14	Voorwaarden stellen aan initiatieven voor (batterij)opslag	Pas op de plaats maken Vanuit de RES is afgesproken dat gemeenten nieuwe initiatieven voor grootschalige elektriciteitsopslag tijdelijk op afstand houden, totdat er duidelijkheid is vanuit netbeheerders en Rijk hoe we zulke initiatieven moeten beoordelen. We willen voorkomen dat er initiatieven ontstaan op ongeschikte plekken en/of door onjuiste inpassing i.r.t. het elektriciteitsnet de netcongestie juist verergeren. Ook werd duidelijk dat we via de RES willen inzetten op het opstellen van een regionaal toetsingskader voor dergelijke initiatieven. In april heeft het college van B&W daarom besloten om tijdelijk geen medewerking te verlenen aan verzoeken voor grootschalige elektriciteitsopslag daar waar dat in strijd is met het omgevingsplan. Stand van zaken netbeheerders en ministerie KGG Op 11 november werd vanuit de provincie Gelderland een batterij sessie georganiseerd. Hier gaven de netbeheerders en ministerie KGG presentaties over het inzetten van batterijen om de energietransitie te stimuleren en netcongestie te verzachten. Daarbij kan het gaan om grootschalige opslagsystemen bij onderstations, batterijen op bv. bedrijventerreinen en thuisbatterijen. Veel is nog onduidelijk, maar het inzetten van batterijen die het net niet belasten (maar liefst juist ontlasten) blijkt complex. Momenteel lopen er nog veel onderzoeken. Zo zijn de netbeheerders bijvoorbeeld in gesprek met aanbieders van thuisbatterijen om marktafspraken te maken, zodat thuisbatterijen op de juiste manier worden ingezet en het netcongestieprobleem niet verergeren. Ook het ministerie van KGG gaf aan nog bezig te zijn met landelijke kaders voor opslagsystemen. De netbeheerders komen naar verwachting voor de zomer 2025 met duidelijkheid.

15 Aanpakken acute netcongestie (t/m 2029) en Integraal Programmeren (vanaf 2030)	Acute netcongestie t/m 2029 • TenneT, Liander en provincie Gelderland hebben in juli 2024 het Actieplan Netcongestie Gelderland gepresenteerd. Er moet z.s.m. ruimte worden gevonden op het elektriciteitsnet om te voorkomen dat er ook een wachtrij voor kleinverbruikaansluitingen ontstaat. Hiervoor zijn een aantal maatregelen vastgesteld. • B&W heeft besloten om door te gaan met alle Montferlandse ontwikkelingen die een kleinverbruikersaansluiting nodig hebben, waaronder de woningbouwprojecten. De netbeheerder geeft aan dat deze gerealiseerd kunnen worden, <u>mits</u> de maatregelen uit het actieplan de benodigde ruimte op het elektriciteitsnet gaan opleveren. • Als gemeente moeten wij ook een bijdrage leveren aan het realiseren van de gestelde maatregelen in het Actieplan. B&W heeft besloten om aan de slag te gaan met een aantal actiepunten die deels terugkomen in de nieuwe projectagenda 2025 Montferland Energieneutraal. Eind 2024 is al wel een onderzoek uitgevoerd voor de nieuwbouwlocaties m.b.t. mogelijkheden voor aardgasvrije oplossingen met een lage netimpact (dat zijn m.n. collectieve oplossingen). De conclusie was dat vooral individuele warmteoplossingen (zoals de all-electric warmtepomp) gunstig en goed haalbaar zijn op technisch, juridisch en organisatorisch vlak. Integraal programmeren: vooruitkijken na 2030 Er wordt in Gelderland gewerkt aan regionale uitvoeringsprogramma's. Daarmee moet duidelijkheid komen over hoe we netcongestie na 2030 kunnen voorkomen door de toekomstige uitbreidingen van de energie-infrastructuur in lijn te brengen met andere (gewenste) ruimtelijke ontwikkelingen en het realiseren van de klimaatdoelstellingen. In de regio Achterhoek zijn diverse sessies geweest met vertegenwoordiging vanuit gemeenten, provincie en netbeheerder met specialisaties op verschillende thema's. Het uitvoeringsprogramma is nog in ontwikkeling en dit traject loopt dus door in 2025. Er wordt voorzien dat er 4 actielijnen ontstaan, namelijk: • Netbewuste woningbouw • Netbewuste warmtetransitie • Netbewuste bedrijventerreinen en mobiliteit • Netbewuste duurzame opwek Verder moet in 2025 samen gekeken worden hoe het actieplan ondergebracht kunnen worden in bestaande structuren/programma's, zoals bijvoorbeeld het Regionale Uitvoeringsprogramma Energieneutrale Achterhoek (zie Thema 4, Beleid).
---	---

THEMA 4: Duurzame Bewustwording, Communicatie & Monitoring

- ❖ *We zetten in op verschillende communicatiemiddelen en momenten om inwoners, bedrijven en organisaties te informeren over projecten en ontwikkelingen rondom het uitvoeringskader Montferland Energieneutraal 2024-2027.*
- ❖ *We monitoren de voortgang t.a.v. de doelstelling energieneutraal in uiterlijk 2050 op twee niveaus:*
 - Regionaal: akkoord van Groenlo/regionale uitvoeringsprogramma en RES (tweejaarlijks)
 - Gemeentelijk: jaarlijks monitoringsverslag over de voortgang van de projectagenda's en themadoelen

Beleid

	Resultaat 2024
Akkoord van Groenlo (2023)	Actueel.
Regionaal Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek (2023)	Actueel.
Uitvoeringskader Montferland Energieneutraal 2024-2027 (2023)	Actueel.
Projectagenda Montferland Energieneutraal	De projectagenda 2024 is vastgesteld door het college van B&W op 2 april 2024. De projectagenda 2025 wordt in Q1 2025 vastgesteld en ter kennisgeving met de gemeenteraad gedeeld, samen met het monitoringsverslag 2024.

Regionale samenwerking

	Resultaat 2024
Duurzaamheidscoördinatorenoverleg	Overkoepelend regionaal ambtelijk overleg over de klimaatopgave en energietransitie op basis van het Akkoord van Groenlo. De duurzaamheidscoördinatoren zijn gezamenlijk opdrachtnemer en adviseur van het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (wethouders Duurzaamheid/Energie) en sturen de regionale werkgroepen aan.
Werkgroep Achterhoekse Energiebeweging	De werkgroep stond aan de lat voor het organiseren van de Lancering van het herijkte Akkoord van Groenlo en de Achterhoekse Energiebeweging (zie project 20). Vervolgens gingen zij aan de slag met het organiseren van het event Ideeënnest (zie project 21).
Werkgroep Monitoring	Samen met Datalab Gelderland-Oost (GO) is er gewerkt aan het vormgeven van een monitoringssysteem om de voortgang van de doelen uit het Regionaal Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek bij te houden. In 2025 volgt het monitoringsmoment zelf, aan de hand van het systeem via DatalabGO.

Projecten

4A: Communicatie

Resultaat 2024		
16	Communicatieplan Montferland Energieneutraal	Er is een communicatieplan geschreven als strategisch kader dat alle communicatie-inspanningen binnen de thema's energietransitie, verduurzaming en biodiversiteit verbindt en versterkt. Het biedt een overkoepelend verhaal ("op weg naar een duurzaam Montferland") dat de samenhang tussen projecten verduidelijkt en inwoners inspireert en motiveert om actief bij te dragen aan de klimaatdoelen. We noemen het plan dan ook wel onze "communicatieparaplu". De paraplu heeft twee lagen: 1. <i>Corporate Communicatie</i>: de nadruk op het waarom van de gezamenlijke inspanningen en bouwt aan bewustzijn, vertrouwen, emotionele binding en betekenis. Het verschaft projecten een begrijpelijk en overtuigend alibi en maakt complexe thema's toegankelijk. 2. <i>Projectcommunicatie</i>: praktische, op actie gerichte informatie over specifieke projecten en initiatieven. Met aanvullende informatie over doelgroepen, een sterk uitgewerkt uitvoeringsplan en goed gecoördineerde interne samenwerking kan de paraplu haar volledige potentieel benutten voor het slagen van projecten en beleid. Hier willen we in 2025 dan ook verder aan gaan werken.
17	Duurzaamheidsevents	Duurzaamheidsmarkt Op 16 januari 2024 vond in de avond de Duurzaamheidsmarkt plaats. De grote zaal van het dorpshuis van Zeddam was gevuld met een grote diversiteit aan informatiekramen. Er was veel (technische) informatie op te halen voor inwoners van Montferland. Zij konden zich laten adviseren door een 11-tal standhouders over het verduurzamen van de woning, energie besparende- en aardgasvrije oplossingen, klimaatadaptatie, biodiversiteit en energieopslagmogelijkheden. Gastspreker, weervrouw Margot Ribberink, sprak over klimaatverandering en hoe deze bedreigingen te keren. In een workshop nam klimaatburgemeester Robin Sommers bezoekers mee in wat duurzaam leven met je doet. De opkomst was met circa 30 bezoekers wat aan de lage kant, maar zij waren wel zeer geïnteresseerd in de verschillende stands en workshops. Klimaatklok De klimaatklok is niet een klok die optelt, maar aftelt naar de kritische grens van 1,5 graden opwarming. Alle risico's – ook aangaande biodiversiteit en gezondheid – worden groter als dat kantelpunt bereikt wordt.

		Op 14 maart 2024 werd de klimaatklok door enkele van de Achterhoekse klimaatburgemeesters overhandigd aan burgemeester Harry de Vries en wethouder Ingrid Wolsing. De klok rouleerde in de Achterhoek met als doel bewustwording te creëren over de urgentie van klimaatverandering. Overige • Er is een klimaatlunch georganiseerd met klimaatburgemeester en inwoners, bedrijven en organisaties die een duurzame bijdrage leveren. • Tijdens de landelijke Klimaatweek heeft de gemeente de Klimaatvlag gehesen. • De thema's Duurzaamheid en Groen werden onder aandacht gebracht op Belevensdag van de gemeente en de Dag van de Toekomst in Stokkum over mogelijke toekomstscenario's.
18	Duurzaamheidskrant	Met de jaarlijkse duurzaamheidskrant willen we mooie initiatieven en projecten laten zien die bijdragen aan een duurzamer Montferland. De voorbereidingen voor de duurzaamheidskrant zijn in Q4 2024 opgestart. De publicatiedatum van de krant zal in februari 2025 zijn.
19	Artikelen, persberichten en social media	Ook in 2024 is er weer veel gepubliceerd via de verschillende communicatiekanalen. Vaak gaat het om projectcommunicatie, maar we zorgen ook regelmatig voor niet-project gerelateerde content. Bijvoorbeeld het promoten van de producten/diensten/regelingen van het Energieloket of het delen van energiebespaartips. Met een contentkalender houden we overzicht op de communicatieplanning.
20	Lancering nieuw Akkoord van Groenlo & Achterhoekse Energiebeweging	Sinds 2009 werken we in de regio Achterhoek al samen aan de energietransitie. Dit is in 2013 bekrachtigd in het Akkoord van Groenlo. Na evaluatie van de doelstellingen was er de wens om het akkoord nieuw leven in te blazen en de Achterhoekse samenwerking nogmaals te onderstrepen. Maar ook om niet-overheden (bedrijven, organisaties en inwoners) nog meer te stimuleren om deel te nemen aan die energietransitie. Als regio streven we er naar om <u>uiterlijk</u> in 2050 energieneutraal te zijn (liefst eerder, waar mogelijk). Op 7 maart 2024 was de lancering van de Achterhoekse Energiebeweging in de creatieve omgeving van de Dru in Ulft een feit. Het komische duo Rob en Joep (De Verbinders) wisten de bijna 100 aanwezigen, waaronder bestuurders van regiogemeenten, duurzaamheidscoördinatoren, klimaatburgemeesters en betrokken organisaties bij duurzaamheid/energietransitie, letterlijk in beweging te krijgen. Alles om actief samen te werken aan een energieneutrale Achterhoek. En dan 'alle neuzen dezelfde kant op' was de leus. Klimaatburgemeesters, gemeenten en energiecoöperaties presenteerden op het podium mooie initiatieven. Met de lancering van de Achterhoekse Energiebeweging willen we bestaande ideeën blijven stimuleren, maar ook nieuwe duurzame ideeën aantrekken. De lancering van het event Ideeënnest werd met veel enthousiasme aangekondigd (zie ook project 21).

21 Event Ideeënnest (vanuit Achterhoekse Energiebeweging)	Om de Achterhoekse Energiebeweging aan te jagen is door de Achterhoekse gemeenten het event Ideeënnest in het leven geroepen. Met dit jaarlijks subsidie-event (t/m 2026) worden inwoners, ondernemers, onderwijsinstellingen en andere organisaties uitgedaagd om hun innovatieve ideeën te presenteren die kunnen bijdragen aan de doelstellingen van het Akkoord van Groenlo. Met het subsidiebedrag kunnen ze hun idee vervolgens uitwerken en uitvoeren. Event 3 december 2024 Voor het allereerste Ideeënnest waren er 7 indieners. Zij kwamen zij hun idee pitchen in Hof van Eckberge in Eibergen. In een volle zaal waren zo'n 80 personen aanwezig, waaronder de pitchers met hun gasten, duurzaamheidcoördinatoren en de wethouders Duurzaamheid als de juryleden. <u>De 7 ideeën:</u> • Website en training Klimaatburgemeesters • Biogashub Azewijn e.o. • Realisatie buurtbatterij bij dorpsvoorziening Varsselder Velhunen • Energieopslag met behulp van hoogte • (DoeGewoon) Watt Opslag, bewoners in gesprek over opslag van energie thuis • Warmte uit kunstgrasvelden • Beppen over energie m.b.v. app energiemonitoren en gesprekken met buurtgenoten De jury bestond uit acht bestuurders met in hun portefeuille klimaat en duurzaamheid. Zij konden met een subsidiepot van € 168.000,- alle 7 indieners de gevraagde bijdrage geven voor het uitwerken van hun ideeën. De extra publieksprijs werd uitgereikt aan het idee van de Klimaatburgemeesters.
---	--

4B: Monitoring

22 Monitoringsverslag projectagenda	Dit document betreft het monitoringsverslag 2024.
---	--